

OH, MY GOD!

En kammer- tjener kommenterer pressen

Af Dan Turéll

Et gammelt ordsprog siger, at »Ingen er helt for sin kammer tjener«, og underforstår der ved elegant og ironisk – to egenskaber der synes udgået af dansk presse i dag – at vel har Cæsar givetvis sé imponerende ud når han triumferede med sin (i dyre domme fra Gallien importerede) laurbærkrans, men det lokale møntvaskeeri der var på overarbejde aftenen før har næppe været slet så grebet af storheden.

Jeg forstår dem. Jeg havde det held at begynde min karriere i dansk presse som kammer tjener.

»Karriere«? Et rent presse-ord. En elskværdig betegnelse for at finde en udvej til at betale huslejen.

Nej, nej – selvfølgelig ikke. Det er ikke derfor, journalister skriver. Det er for at gavne, forbedre, højne, orientere, oplyse, informere, incitere og...

Oh, My God!

Pressen – the Gentlemen of the Press, m/k – ville have godt af ikke at tage sig selv så alvorligt som de gør.

Problemet er at de – De – selv ind imellem tror på, at de – De – gavner, forbedrer, højner, orienterer etc...

Glimrende, piger og drenge. Hvor er I søde!

Jeg kender personligt kvindelige journalister der i op til tyve år har levet af med passende mellemrum at meddele deres tålmodige læsere, at skørterne i år vil gå en tomme op eller ned hos Yves Saint-Laurent i Paris – med samme ophidsende originalitet som en ny årgang af Maylands kalender.

Jeg kender ligeledes kvindelige journalister der i et tilsvarende tidsrum har skiftet mellem at bekendtgøre at lam »igen var in til festmiddage« eller – alternativt – at »det ikke længere behøver være lam«. Sådan ca. hvertandet år.

Og jeg kender mandlige journalister der – Herren hjælpe mig! – forsøger en hel familie ved at fremhæve at den og den rock-sanger enten 1) har udsolgt hele sin turné (eller 2) ikke har udsolgt samme.

Eller typen der – ikke for at nævne navne, ikke på nogen måde – nu i fyrré år i træk har fyret de samme syv af sin bedstefars bedagede vittigheder ud over bagsiden – sådan lidt spredt, én ad gangen, før man igen rystede posen til næste uge.

Eller højskolelæreren der får en bekvem bi-indtægt ved at forklare Reagan og Gorbajov hvilken kurs de skal følge – fordi han så TV-Avisen i går.

Med andre ord kan min respekt for dansk dagspresse ligge et meget lille sted.

For eksempel på bagsiden af et ti-øres frimærke.

Et norsk.

Men jeg begyndte som sagt også som kammer tjener, og i pressen er det – eller

var det, dengang, sidst i 60'erne – som k. rekturlæser.

I fem forbandede år sad jeg hver nat og læste korrektur på dagens aviser. Det var mit arbejde. Det var på den måde, jeg fik betalt min husleje og min hash. Og for at undgå injuriersager vil jeg ikke oplyse, hvilket bladhus jeg arbejdede for. Dertil har jeg for megen respekt for Kristian Mogensen.

Men fem år er lang tid. Lang tid til bare at sidde og kikke i kortene, nat efter nat, mens man forsøger at få tingene til at se bare nogenlunde rimelige ud.

Jeg husker – blandt mange andre – den sportsmedarbejder, der efter en lands-holds-håndboldsej i årets femte måned oprømt telegraferede hjem, at »10.000 danske- re istemte i går den gamle sang: Jeg vælger mig maj! som Ibsen skrev. Der er maj og forår og grøde i dansk håndbold...«

Men det var, som korrektøren måtte påpege, ikke maj. Det var april. Og det var ikke Ibsen der valgte den. Det var Bjørnson.

Se, hvis nu bare vedkommende havde nøjedes med at hævde at det var et »nyt for- år for dansk håndbold«, så havde det jo nok gjort det, og man ville ikke kunne bebrejde vedkommende noget.

(Ud over, naturligvis, at han ikke kunne skrive, men da dette handicap gælder for mindst halvdelen af Dansk Journalistforbund vil vi følsomt gå videre uden unødigt fordybelse i dette prekære problem. Jeg talte engang med en medarbejder ved Aarhus Stiftstidende, der med ægte (tror jeg stadig) naivitet svarede, da jeg bebrejdede ham fem-seks grove sproglige fejl i en artikel: »Jamen jeg er jo kun journalist!«).

Men førnævnte sportsjournalist skulle altså smykke sig med lånte fjer og leaset toupé. Og det gjorde ham ikke helt til helt for kammer tjeneren.

Well, jeg er ikke korrekturlæser længere. Jeg er skrivende medarbejder. Jeg har arbejdet free-lance – altid free-lance, tak – for Kristeligt Dagblad, Aktuelt, Ekstra Bladet, Politiken.

Men hver morgen når jeg åbner en af disse aviser – eller en af de andre – foregår der samme vælsomme forvandling som ellers kun vampyren og varulven kender: Jeg bliver automatisk korrekturlæser igen.

Blot ikke med henblik på stavfejl. Men med blik for idioti. Af hvilken vare dansk dagspresse rummer overvældende mængder.

Lad os tage et eksempel: Avisen (?) Aktuelt, der som sit geniale nye slogan har valgt: »Avisen (fremhævelsen min) i centrum«.

Som om nogen troede, Politikens Hus lå i Pandrup eller Berlingske i Brøndbyerne? »Hør hvor centrale vi er...«

Tegning:
Peder Bundgaard

Historien – for at bruge et overdrevent stort ord – var, at Deres ærbødige i en TV-udsendelse fortalte om sine oplevelser med kokain – oplevelser, som var udkommet i bogform i 1978.

På den anden side – syv år, så er vel selv B.T. med.

Der er en smuk passage i en novelle af den store amerikanske kriminalforfatter Dashiell Hammett – *The Golden Horse-shoe*, hedder den. Detektiven står i en bar og sér på en skilt bag den. Der står:

Her serveres kun ægte forkrigs amerikansk og britisk whisky.

Og så skriver Hammett: »Jeg prøvede at tælle hvor mange løgne der kunne være i de ni ord, og jeg havde nået fire – med håb om flere – da...«

På samme måde med sådan en B.T.-forside. Man har ikke »tilstået«, for man er hverken afhørt eller sigtet. Man har ikke »misbragt« – man har prøvet. For at vide hvad man talte om.

Ikke noget der plager B.T. – det sidst-nævnte.

Åh ja, B.T...

Dengang jeg var korrekturlæser havde en redaktionssekretær på pågældende dagblad opdaget, at Det Kgl. Teaters daværende balletchef hed Flemming Flindt, og havde i lysende neon foran sine øjne set overskriften: »Flindt flyver i flint!«

Altså sendte han sporenstregts en ung medarbejder hen til Kgs. Nytorv for at høre om der ikke var et eller andet Flindt var arrig over.

Uheldigvis var Flindt i godt humør den dag. Han følte sig privilegeret og godt behandlet af alle. *Satans!*

Men to år efter gik han fra Det Kongelige. Og så kom rubrikken endelig frem fra arkiverne, og Flindt fløj i flint – på den avis.

Heller ikke denne medarbejders navn skal nævnes. Hvorfor det? Det er det ikke værd. Det er Luther King'er og Palmer man myrder – ikke Schlüter.

Men alligevel: Den samlede konklusion af noget nær tredive års stædige læsning af den lokale presse må være, at hvis det er rigtigt – som en frase lige så gammel som den om kammer tjeneren siger – at »vi har den presse vi fortjener«, så er det O.K. Så kom bare med den Stjernekrig. Så fortjener vi alligevel ikke at overleve.

Tror De ikke på den?

Så læs aviserne i morgen. Der sker en masse i Aktuelt. Der er tryk på livet i B.T.

Og i Politiken, Ekstra Bladet, Berlingske Tidende og Weekend-Avisen – og hist og her og rundt omkring – er der en gang imellem en medarbejder, der ikke alene kan skrive, men som oven i købet får lov til det. Endda i spalterne.